HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]והכהנים (א) אומרים [1]כפר לעמך ישראל אשר פדית [ה'] ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל לא היו צריכין לומר ונכפר להם הדם [ב]אלא רוח הקודש מבשרתן אימתי שתעשו ככה הדם מתכפר להם: **גמ'** ויהא מום פוסל בעגלה מקל וחומר ומה פרה [ג]שאין השנים פוסלות בה [ד]מום פוסל בה עגלה [ה]ששנים פוסלות בה אינו דין שיהא מום פוסל בה שאני התם דאמר קרא אשר אין בה מום בה מום פוסל ואין מום פוסל בעגלה אלא מעתה לא יהו שאר עבודות פוסלות בה אלמה א"ר יהודה אמר רב (ג) [ו]הניח עליה עודה של שקין פסולה ובעגלה עד שתמשוך שאני פרה [ז]דילפינן [2]עול [3]עול מעגלה עגלה נמי תיתי עול עול מפרה הא מיעט רחמנא בה בעגלה נמי כתיב בה ההוא מיבעי ליה למעוטי קדשים [ח]דלא פסלה בהו עבודה סלקא דעתך אמינא ליתי בק"ו מעגלה ומה עגלה שאין מום פוסל בה עבודה פוסלת בה קדשים [ט]שמום פוסלת בהן אינו דין שעבודה פוסלת בהן איכא למיפרך מה לעגלה שכן שנים פוסלות בה אטו קדשים מי ליכא דפסלי בהו שנים כי איצטריך קרא להנך קדשים דפסלה בהו שנים וקדשים דלא פסלה בהו עבודה מהכא נפקא מהתם נפקא [4]עורת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת לא תקריבו אלה לה' אלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנעבדה בהן עבודה איצטריך סד"א ה"מ היכא דעבד בהן עבודת היתר אבל עבודת איסור אימא ליתסרו צריכא והא נמי מהכא נפקא [5]ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה אלה אי אתה מקריב אבל אתה מקריב קדשים שנעבדה בהן עבודה איצטריך ס"ד אמינא הני מילי היכא דעבד בהן כשהן חולין אבל עבד בהן כשהן קדשים אימא ליתסרו צריכא גופא אמר רב יהודה אמר רב הניח עליה עודה של שקין פסולה ובעגלה עד שתמשוך מיתיבי עול אין לי אלא עול שאר עבודות מנין אמרת ק"ו ומה עגלה שאין מום פוסל בה שאר עבודות פוסלות בה פרה שמום פוסל בה אינו דין ששאר עבודות פוסלין בה ואם נפשך לומר נאמר כאן עול ונאמר להלן עול מה להלן שאר עבודות פוסלות בה [י]אף כאן שאר עבודות פוסלות מאי אם נפשך לומר וכי תימא איכא למיפרך מה לעגלה שכן שנים פוסלות בה אי נמי קדשים יוכיחו שמום פוסל בהן ואין עבודה פוסלת בהן נאמר כאן עול ונאמר להלן עול מה להלן עול שאר עבודות אף כאן שאר עבודות וממקום שבאתה מה להלן עד שתמשוך אף כאן עד שתמשוך תנאי היא דאיכא דמייתי לה מעגלה ואיכא דמייתי לה מגופה דפרה דתניא עול אין לי אלא עול שאר עבודות מנין ת"ל אשר לא עלה עליה עול מכל מקום אם כן מה ת"ל עול [כ]עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה שאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה ואימא אשר לא עלה עליה כלל עול פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט עול אין מידי אחרינא לא אשר רבויא הוא ותניא נמי גבי עגלה כי האי גוונא עול אין לי אלא עול שאר עבודות מנין ת"ל אשר לא עובד בה [ל]מ"מ א"כ מה ת"ל עול [מ]עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה שאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה ואימא אשר לא עובד בה כלל עול פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט עול אין מידי אחרינא לא אשר רבויא הוא א"ר אבהו בעי מיניה מר' יוחנן משיכת עול בכמה א"ל כמלא עול איבעיא להו לארכו או לרחבו אמר להו ההוא מרבנן ור' יעקב שמיה לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן [נ]משיכת עול לרחבו טפח ולימא טפח הא קמ"ל שיעורא דעול טפח הוי למאי נפקא מינה למקח וממכר א"ר יוחנן בן שאול מפני מה אמרה תורה הביא עגלה בנחל אמר הקב"ה יבא דבר שלא עשה פירות ויערף במקום שאין עושה פירות ויכפר על מי שלא הניחו לעשות פירות מאי פירות אילימא פריה ורביה אלא מעתה אזקן ואסרים ה"נ דלא ערפינן אלא מצות: ומורידין אותה אל נחל איתן כמשמעו קשה: תנו רבנן מנין [ס]לאיתן שהוא קשה שנאמר

איתן

והכהנים אומרים. כדכתיב לעיל ונגשו הכהנים בני לוי ולא פירש על (א) מי הם נגשים: **ולא היו צריכים לומר ונכפר להם הדם.** כלומר ונכפר דכתיב בקרא לאו אינהו ואמרו קאי שיהא אף זה בכלל אמירה אלא מילתא באנפי נפשה היא שרוח הקודש בישר את ישראל ע"י משה רבינו לכשיעשו כן ונכפר להם הדם: **גמ'** עגלה בת שנתה היא ואם עברה שנתה פסולה דכל מקום שנאמר בתורה עגל סתם בן שנה הוא דיליף[ד] מועגל וכבש (ב) בן שנה: פרה אדומה אין שיעור לשנותיה: **מום פוסל בה.** דכתיב בפרה אדומה אין בה מום (במדבר יט): **בה.** מיעוט: **אלא מעתה.** דכל היכא דכתב בה מיעוטא הוא ולא גמרינן מיניה בקל וחומר: **לא יהו שאר עבודות פוסלות.** בפרה דהא עול בלבד כתיב בה[ה] אלא דגמר לה בק"ו מעגלה דכתיב (דברים כא) אשר לא עובד בה כל עבודות במשמע ואי בה מיעוטא לא נגמר מיניה: **אלמה אמר רב יהודה הניח.** על פרה עודה של שקין אגודה של שקין פסולה ואע"ג דלאו עול הוא ובעלייה לחודיה מיפסלא כדכתיב בפרה במלאכת עול האמורה בה אשר לא עלה בעלייה לחודה ואפילו שלא משכה: **ובעגלה עד שתמשך.** שתטלטל המשא מעט דבעגלה כתיב אשר לא משכה[ו]. ולקמן פריך כיון דשאר עבודות בפרה לא כתיבי ומעגלה ילפינן אמאי מיפסל בעלייה לחודה דשאר משאוי שאינו עול ממש. מ"מ שמע מינה דגמר פרה מעגלה בק"ו בשאר עבודות ואע"ג דכתיב בה מיעוטא: **שאני פרה דילפינן עול עול.** וכיון דגזירה שוה מופנה היא הוה ליה כמאן דכתיב בגופה ומיעוטא דבה דריש ליה לדרשא אחרינא כדלקמן: **עגלה נמי תיתי עול עול מפרה.** למום: **למעוטי קדשים דלא פסלה בהו עבודה.** מהקרבה אבל פרה לא ממעטא דאתיא מג"ש: **מי ליכא דפסלי בהו שנים.** והרי פסח וחטאת דכתיב בהו בני שנתן וכי איצטריך בה למעטינהו מפסול עבודה להכי איצטריך דאי לא מעטינהו הוו גמרי בקל וחומר מעגלה: **שנעבדה בהן עבודה** גרסי': **עבודת איסור.** כגון בשבת או כלאים בשור וחמור: **עבודת איסור נמי מהאי קרא נפקא.** דכיון דתרי קראי כתיבי על כרחיך חד מינייהו לעבודת איסור: **עול.** גבי פרה תניא: **שאר עבודות פוסלות בה.** דכתיב[ז] אשר לא עובד בה: **ואם נפשך לומר.** ואם יש לך להשיב על ק"ו זה לא ולמד בג"ש נאמר כאן עול כו': **מאי אם נפשך לומר.** מאי הוה לך למיפרך דשבקה תנא לאורחיה ויליף בגזירה שוה: **נאמר כאן כו'.** והאי עול יתירא הוא דהא בכלל שאר עבודות הוא: **וממקום שבאת.** לאו תנא קתני לה אלא תיובתיה קא מפרש ואזיל גמרא דקא מותיב לרב יהודה דאמר לעיל שאר משאות פוסל בפרה בעלייה בעלמא והא כיון דשאר משאוי בפרה לא כתיב ומעגלה יליף לה בגזירה שוה וממקום שבאת משם יש לך ללמד נמי דמה עגלה עד שתמשוך אף פרה בשאר משאות דילפינן מעגלה עד שתמשוך: **ת"ל אשר לא עלה עליה עול מ"מ.** דריש ליה בלא עול מדלא כתיב אשר לא עלה עול עליה ותו הדר כתיב עול לדרשא כדדרשינא ואזיל: **א"כ כו' שלא בשעת עבודה.** ואפילו הניחו עליה להקל משא מידו ולא למשוך: **אלא בשעת עבודה.** כלומר שעבודה זו לצורך היא אבל אקראי בעלמא שהניח שק עליה ולא להוליכו אלא אקרי ואותיב לא פסלה: **משיכת עול.** לפסול בעגלה: **שאינו עושה פירות.** עגלה בת שנתה לא ילדה: **במקום שאין עושה פירות.** נחל איתן קשה: **שלא הניחוהו.** שהרגוהו:

איתן

עין משפט נר מצוה

ל א ב מיי' פ"ט מהל' רוצח הלכה ג סמג עשין סח:
לא ג מיי' פ"א מהל' פרה אדומה הלכה א סמג עשין רלב רלג:
לב ד מיי' שם הלכה ז:
לג ה מיי' פ"י מהלכות רוצח הלכה ב:
לד ו ז ח מיי' פ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז:
לה ט מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הלכ' א:
לו י כ מיי' פ"א מהל' פרה אדומה הלכ' ז:
לז ל מ נ מיי' פ"י מהל' רוצח הלכה ג:

מסורת הש"ס

א) יומא לז., ב) ע"ז כג., ג) [ר"ה יא. וש"נ], ד) [ר"ה י.], ה) [במדבר יט], ו) [דברים כא], ז) [דברים כא],

◆

תורה אור השלם

1. כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ יְיָ וְאַל תִּתֵּן דָּם נָקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם: דברים כא ח
2. וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הֶחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מָשְׁכָה בְּעֹל: דברים כא ג
3. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל: במדבר יט ב
4. עַוֶּרֶת אוֹ שָׁבוּר אוֹ חָרוּץ אוֹ יַבֶּלֶת אוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת לֹא תַקְרִיבוּ אֵלֶּה לַייָ וְאִשֶּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לַייָ: ויקרא כב כב
5. וּמִיַּד בֶּן נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל אֵלֶּה כִּי מָשְׁחָתָם בָּהֶם מוּם בָּם לֹא יֵרָצוּ לָכֶם: ויקרא כב כה

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והכהנים וכו' על מה הם: (ב) ד"ה עגלה וכו' וכבש בני שנה:

◆

מוסף רש"י

עודה של שקין. שקין הרבה ריקנין קשורין ביחד, פסולה. דכתיב אשר לא עלה עליה, בהעלאה בעלמא, ובעגלה. עגלה ערופה אינה נפסלת בהעלאת עול, עד שתמשוך. דכתיב בעגלה אשר לא משכה בעול. לישנא אחרינא עודה, עץ שטווין בו שקין (ע"ז כג.).